

Nr 58.

Av herr **Nylander m. fl.**, om anslag till bidrag till arbetsledarekurser.

I årets statsverksproposition (5:e huvudtiteln punkt 12) beröres en framställning från Sveriges Industriförbunds Arbetsledareinstitut om fortsatt anslag av 15,000 kronor till bidrag till arbetsledarekurser, vilket departementschefen — »oaktat den betydelse i olika avseenden, som dessa kurser otvivelaktigt äga, med hänsyn till nödvändigheten att för närvarande i görligaste mån begränsa statsutgifter av förevarande slag» — finner böra tillfälligt indragas.

För vart och ett av budgetåren 1931/1932 och 1932/1933 har riksdagen anvisat ett extra anslag av 15,000 kronor såsom bidrag till dessa kurser. I statsverkspropositionen för år 1932 begärdes endast 10,000 kronor, vilket belopp emellertid på grund av motioner väckta, i första kammaren av herr K. A. S. Nylander och i andra kammaren av herr Edv. Johanson, Stockholm, med hänsyn till den allmänna betydelse dessa kurser ansågs äga, av riksdagen höjdes till 15,000 kronor.

Granskningsnämnden har funnit sig böra föreslå, att anslaget för budgetåret 1933/1934 nedsättes till 10,000 kronor.

Såväl över den gjorda framställningen som över granskningsnämndens förslag hava utlåtanden avgivits av kungl. skolöverstyrelsen, kungl. socialstyrelsen och kungl. statskontoret.

Kungl. skolöverstyrelsen anser sig med nöje kunna »vitsorda att de förhoppningar, som från början ställdes på arbetsledareinstitutets verksamhet till fullo infriats. Såsom av de av institutets styrelse avlämnade redogörelserna framgår och skolöverstyrelsen vid upprepade inspektionsbesök konstaterat, hava samtliga kurser varit väl besökta och undervisningen har bedrivits på ett i allo tillfredsställande sätt. De allra flesta av kursdeltagarna ha innehaft arbetsledareställning eller av vederbörande arbetsgivare varit rekommenderade till sådan. I betraktande av det stora antal arbetsledareplatser, som förekomma inom den industriella verksamhetens många områden, och det uppenbara behovet av särskild utbildning för dessa platsers innehavare, anser skolöverstyrelsen synnerligen angeläget, att den utbildningsmöjlighet, arbetsledareinstitutet erbjuder, alltjämt upprätthålles. Betydelsen härav synes vara så mycket större under den nuvarande industriella krisen, som just denna tvingar till många åtgärder, vilka ställa alldeles särskilda anspråk på arbetsledarnas insikter och förmåga av anpassning efter omständigheternas krav.» På grund av det anförda tillstyrker skolöverstyrelsen livligt ett statsanslag av 15,000 kronor.

Kungl. socialstyrelsen anför bl. a. att »erfarenheterna av den hittills bedrivna verksamheten torde få anses hava varit gynnsamma; samtliga anordnade kurser hava varit väl besökta, och undervisningen har bedrivits på ett i

allo tillfredsställande sätt». Socialstyrelsen framhåller vidare att »betydelsen för det allmänna av att institutets verksamhet upprätthålles torde få anses uppenbar. Även om på sätt granskningsnämnden föreslagit anslaget nu nedsättes med en tredjedel, torde visserligen kunna förmodas, att utvägar skola kunna utfinnas för verksamhetens upprätthållande, men synes sannolikt, att därav skulle föranledas viss begränsning av densamma. Enligt upprättad inkomst- och utgiftsstat för verksamhetsåret 1933/1934 skulle det sökta statsunderstödet förslå till täckande av endast cirka en tredjedel av utgifterna för institutet, medan övriga utgifter äro avsedda att bestridas med anlitande av kursavgifter och bidrag från enskilt håll, främst från Sveriges industriförbund. Med hänsyn tagen till det sammanhang, vari ifrågavarande verksamhet tillkommit, och till den uppenbara betydelsen ur allmän synpunkt av densamma synes det knappast rimligt, att staten nu minskar sitt stöd och överlåter åt de enskilda bidragsgivarna att bestrida än ytterligare andelar av utgifterna för den allmännyttiga verksamheten.

Härtill kommer, att ifrågavarande verksamhet under nuvarande tid av depression inom industrien lärer hava vunnit ökad aktualitet. I sakens natur ligger nämligen, att under perioder av ringa arbetstillgång det skall ej blott finnas lättare för industriföretagen att kunna bereda personal i arbetsledareställning erforderlig ledighet för deltagande i institutets kurser utan även göra sig gällande en stegrad tendens hos sådana personer att stärka sin kompetens. Styrelsen föreställer sig för övrigt, att en tillfällig permittering ej behöver utgöra hinder för att en person, som eljest intager arbetsledareställning eller befines lämplig härför, i förevarande sammanhang jämföras med andra i liknande ställning omedelbart sysselsätta. Ur dessa synpunkter framstår såsom önskvärt, att nu gällande avgifter för kursdeltagare måtte kunna bibehållas eller något jämkas nedåt samt att möjligheter måtte kunna beredas institutet att i minst samma utsträckning, som redan lärer hava skett, medgiva nedsättning i eller befrielse från de föreskrivna kursavgifterna i fall, där verkliga skäl därtill föreligga.» Socialstyrelsen avslutar sitt utlåtande med att »livligt förorda bifall till förevarande ansökan».

Kungl. statskontoret anser sig av statsfinansiella skäl böra uttala önskvärdheten av att granskningsnämndens förslag angående bidragets storlek vinner beaktande.

Till en början vilja vi erinra om att arbetsledareinstitutet tillkommit på initiativ av den s. k. arbetsfredsdelegationen, som i en skrivelse av september 1929 uppmanade industriförbundet att taga under övervägande frågan om upprättandet av ett särskilt arbetsledareinstitut. Därvid framhöll delegationen beträffande kostnaden för en sådan utbildningsanstalt, att anslag syntes kunna påräknas av statsmedel. Med anledning härav igångsattes dylik utbildningsverksamhet och har därefter bedrivits på ett från olika håll lovordat sätt.

Behovet av nu ifrågavarande utbildning kan icke under rådande förhållanden anses hava minskats utan snarare stegrats. För en hel del äldre arbetsledare är en lågkonjunktur som denna med betydligt minskad sysselsättning snart sagt det enda tillfälle, då de kunna göra sig lediga från sin dagliga sys-

selsättning för att komplettera sitt kunskapsförråd och informeras om de högst väsentligt förändrade förutsättningar och krav, som under nyindustriella förhållanden äro förenade med arbetsledareställningen. Så snart brådska åter inträder ha dessa i regel väsentligt minskad möjlighet att göra sig lediga.

Beträffande yngre arbetsledare och aspiranter till dylika befattningar är det allmänt bekant att många utav dem f. n. äro för längre eller kortare tid permitterade och enligt uppgift från institutets ledning använda dessa i viss utsträckning den lediga tiden för utbildning vid arbetsledareinstitutets kurser. Sälunda lärer vid de under innevarande budgetår hållna eller pågående kurserna 23 % av kursdeltagarna hava varit mer eller mindre tillfälligt utan anställning men i övrigt väl meriterade. För dessa deltagare har halv eller fullständig befrielse från kursavgift tillämpats.

Att kurserna fylla ett verkligt behov har från de mest skilda håll omvittnats. Detta bestyrkes även därav att samtliga kurser varit väl besatta, en del t. o. m. övertecknade. Sälunda har till kurserna under innevarande budgetår endast 89 % av de anmälda kunnat beredas plats, trots att antalet kursdeltagare i genomsnitt per kurs uppgått till 28 mot 20 st. enligt beräkningar vid kursplanens uppgörande. Till nu begynnande kurs äro 28 anmälda, varav 12 f. n. sakna anställning.

Det bör vidare påpekas, att denna kursverksamhet enligt den uppgjorda inkomst- och utgiftsstaten endast till c:a $\frac{1}{3}$ bekostas av allmänna medel. Resterade belopp bestridas med anlitande av kursavgifter och bidrag från enskilda industriorganisationer. Det kan knappast anses rimligt att staten nu undandraget sitt stöd och överläter åt de enskilda bidragsgivarna att bestrida hela kostnaden för denna även ur det allmännas synpunkt betydelsefulla verksamhet. Det vore säkerligen till obotlig skada om verksamheten på grund härav skulle tvingas att upphöra. Statsbidraget har stor betydelse även ur den synpunkten att arbetsledarekurserna därigenom få karaktären av statsunderstödd och statskontrollerad verksamhet. Likaså har statsbidraget sin betydelse därutinnan att de nu tillämpade kursavgifterna ej behöva höjas, utan fastmera nedsättning därav även i fortsättningen möjliggöres, såsom enligt uppgift kunnat ske under innevarande budgetår.

Enär därför ett statsbidrag med oförändrat belopp synes oss även under nuvarande förhållanden väl motiverad; få vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte besluta att till bidrag till arbetsledarekurser för budgetåret 1933/1934 anvisa ett extra anslag av 15,000 kronor att utgå efter de grunder, som i framställningen angivits och av samtliga hörda myndigheter tillstyrkts.

Stockholm den 19 januari 1933.

Axel Nylander.

Kerstin Hesselgren.

Sigfrid Hansson.

